

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
ju.da@regeringskansliet.se.

Remissyttrande över delbetänkandet Utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel (SOU 2022:52)

(Departementets diarienummer Ju2022/03121)

Inledning

Hovrätten för Västra Sverige avstyrker att förslagen i delbetänkandet läggs till grund för lagstiftning.

Behovet av utökade preventiva tvångsmedel

Hovrätten håller med om utredningens beskrivning avseende den brottsutveckling som tillsammans med förändrade kommunikationssätt påverkar möjligheten att utreda brott. Vidare anser hovrätten att preventiva tvångsmedel skulle kunna vara ett användbart verktyg mot nyss nämnda brottslighet.

Utredningens förslag är dock mycket långtgående. På grund av det nu sagda ställs mycket höga krav på att det står klart att det finns ett tillräckligt starkt behov av sådana tvångsmedel, att förslaget kan antas vara effektivt och därutöver även proportionerligt.

Tvångsmedelsregleringen har förändrats i snabb takt genom flera olika reformer. Samtliga förändringar innebär risker för integritetsintrång. Parallellt med det nyss sagda utvärderas nu den tillfälliga lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

Hovrätten vill betona vikten av att den föreslagna lagstiftningen i sin helhet är proportionerlig. Hovrätten anser att den bedömningen svårligen kan göras utan att ovan nämnda utvärdering genomförts och att det gjorts en

översyn av hela regelverket. Att införa nu aktuella förslag innan tidigare genomförda lagändringar utförligt utvärderats innebär en risk att lagstiftaren går längre än vad som är nödvändigt.

Brottskatalogen

Enligt förslaget ska ett antal nya brott självständigt kunna läggas till grund för preventiv tvångsmedelsanvändning. Den föreslagna brottskatalogen innefattar förutom brott som tar sikte på livsfarligt och dödligt våld även andra brott såsom narkotika- och vapenbrott. Hovrätten anser att brottskatalogen bör begränsas till att omfatta enbart brott som tar sikte på livsfarligt och dödligt våld. Användningen av mycket ingripande tvångsåtgärder skulle kunna rättfärdigas för att förhindra mord eller livsfarliga sprängningar eller skjutningar, men det är mer tveksamt om integritetsintrånget för enskilda är proportionerligt när det rör sig om att försvåra och förhindra kriminella nätverks finansiering av sin verksamhet.

Ansökningar om tvångsmedel bör koncentreras

I utredningen anges att det nu aktuella regelverket är redaktionellt komplicerat och att reglerna kan vara svåra att hitta. Frågornas komplexitet och därför vissa delar av landet - förmodat begränsade antalet ansökningar, talar för en koncentration av hanteringen av ansökningarna.

Om de föreslagna ändringarna går igenom kan det antas att det i vissa delar av landet kommer att ske en inte obetydlig ökning av antalet tvångsmedelsansökningar. Det kan vidare antas att domstolarna i många fall kommer att anse att aktörerna inte bör närvara på distans, vilket innebär att dessa i vissa fall skulle behöva resa mycket långt i samband med att en ansökan ska prövas. Hovrätten anser därför att ansökningarna inte bör koncentreras till enbart Stockholms tingsrätt, utan att även ett begränsat antal större tingsrätter med en god geografisk spridning bör utses att hantera ansökningar av aktuellt slag.

En sådan ordning skulle medföra att ansökningarna till viss del koncentreras, att avstånden för aktuella aktörer att resa skulle begränsas samt att fördelarna med en sammanhållen och förutsägbar hantering av preventiva tvångsmedel skulle bibehållas när ett begränsat antal tingsrätter hanterar ärendena.

Anslag

I delbetänkandet görs bedömningen att ett förväntat tillskott av ärenden inte påverkar resursbehovet för Sveriges domstolar i större omfattning än att det

bedöms rymmas inom den befintliga anslagsramen. Den potentiella ökningen av antal ärenden om hemliga tvångsmedel vid allmänna domstolar är svårbedömd. Till skillnad från vad som anförs i utredningen anser dock hovrätten att det framstår som troligt att det skulle ske en väsentlig ökning av antalet tvångsmedelsansökningar om de föreslagna ändringarna går igenom.

Denna remiss har handlagts av hovrättspresidenten Anders Hagsgård, hovrättsrådet Gustav Nyström och den administrativa fiskalen Anna Ahlénus, referent.

På hovrättens vägnar

Anders Hagsgård

